

התגברות המעורבות האוקראינית במזרח התיכון

גאורגי פרוסקון | גיליון 2149 | 3 ביוני 2026

לאחרונה, הופכת אוקראינה לשחקן בולט ואסרטיבי יותר במזרח התיכון. מגמה זו אינה מעידה כי קייב מהווה כוח מעצב-מערכת באזור, אך מלמדת כי תפקידה כבר אינו מסתכם בחיפוש אחר סיוע וסולידריות פוליטית. על רקע המלחמה באיראן, אוקראינה מציעה למדינות האזור ניסיון מבצעי פרקטי וייחודי בהתמודדות עם האיום האווירי הרוסי-איראני. במקביל, קייב מגבירה לחץ על אינטרסים רוסיים בלוגיסטיקה ימית, לרבות במרחב הים התיכון ומול ישראל. לפיכך, הנושא האוקראיני הופך לחלק מסדר היום המזרח-תיכוני גם במישור האופרטיבי, ועל ישראל להתחשב בכך: לצמצם חיכוכים בלתי נחוצים ולמצות את הניסיון האוקראיני בתחומים הרלוונטיים לה.

הקשר הרוסי-איראני: מדוע הפך הניסיון האוקראיני למשאב אזורי?

אוקראינה אינה שחקן חדש לגמרי במזרח התיכון. היא פעלה באזור במהלך המלחמה עם רוסיה, לכל הפחות בתור צד למשא ומתן שמדינות האזור נרתמו לארח. אבל שינוי יחסי הכוחות במלחמה ובעיקר פרוץ העימות עם איראן, שפגע במאזן הביטחוני במפרץ הפרסי, הרחיבו את סל הכלים הזמין לאוקראינה והפכו אותה לשחקן פרו-אקטיבי ומשפיע יותר במזרח התיכון.

במהלך שנות התוקפנות הרוסית צברה אוקראינה ניסיון קרבי תחת אש, אשר נשען בין היתר על התמודדות עם טכנולוגיות איראניות – כטב"מי שאהד שסופקו לרוסים על ידי טהראן. במהלך השנים, שיפרו הרוסים את הטכנולוגיות הללו, שדרגו פתרונות מבצעיים ולבסוף גם החזירו אותן לאיראן. במבחן התוצאה, התקיפות האיראניות נגד מדינות המפרץ במארס-אפריל, שנשענו לא מעט על שיפורים אלה, חשפו פערי עלות, קצב ושחיקה במערכי ההגנה של מדינות אלה.

נראה שהסיוע הרוסי לאיראן [כלל](#) שדרוגי תקשורת, ניווט ודיוק עבור כטב"מי שאהד, ייעוץ טקטי על אופן הפעלת נחילי כטב"מים, גבהי טיסה, תזמון גלי תקיפה ושחיקת מערכות הגנה אווירית, כמו גם מודיעין לווייני להכוונת התקיפות וייתכן שאף [רפני-FPV](#) מונחי סיב אופטי (אלה אמנם לא נצפו באיראן, אך חזבאללה החל להשתמש בטכנולוגיה זהה נגד ישראל). כמו כן, נראה ששיטת התקיפות האיראנית נגד תשתיות אנרגיה שואבת [השראה](#), בין היתר, מהטקטיקה הרוסית נגד אוקראינה.

עבור קייב, זוהי נקודת הכניסה למזרח התיכון: אוקראינה מכירה את האיומים הללו מבית, התמודדה עם תקיפות של מאות כטב"מים ביום, ופיתחה לא רק אמצעים טכנולוגיים אלא גם שיטת הסתגלות מבצעית הוליסטית הכוללת את כלל האמצעים והטקטיקות יחד. את החבילה הזו אוקראינה יכולה כעת להציע למדינות המפרץ ולשחקנים אנטי-איראניים אחרים. מעניינת גם [עמדת ארצות](#) הברית בנושא: בעוד שהנשיא טראמפ פסל בתחילת מארס כל צורך בסיוע אוקראיני מפני איומים אוויריים, מחלקת המדינה והפנטגון מקדמים הסכם מול קייב שיבטיח ייצור משותף וייצוא טכנולוגיות אוקראיניות לארצות הברית.

עניין נוסף של אוקראינה במשבר מול איראן הוא הים הכספי – התווך המחבר בין רוסיה לאיראן ומשמש לתעבורה, עקיפת סנקציות ואספקת אמצעי לחימה. אוקראינה [פעלה](#) בעבר נגד התווך הזה, וגם אם התקיפות הישראליות באזור בנדר-אנזלי

לחוף הים הכספי במארס 2026 לא קושרו לאוקראינה, הן בוודאי תרמו לאינטרס האוקראיני לשבש את הציר הרוסי-איראני הפועל בשני הכיוונים.

כמו כן, אוקראינה מעדיפה שהיציבות במפרץ תשוב בהקדם האפשרי. השלכות המלחמה – העלייה במחיר הנפט ממנו נהנית רוסיה, הקפאת הסנקציות האמריקניות עליו [שהוארכה](#) בפעם השלישית ברציפות ומיצוי מואץ של טילי יירוט ממערכות הגנה אווירית אמריקאיות (משאב שעליו קייב מתחרה עם מדינות המפרץ) – פוגעות באוקראינה ומדרבנות אותה לפעול בשני כיוונים: האחד מול [יכולות ייצוא הנפט](#) של רוסיה והשני מול מדינות המפרץ כדי לייעל את ביצועי ההגנה האווירית שלהן (ראו להלן).

מדינות המפרץ וירדן: מתיווך לצריכת ביטחון אוקראיני

לפני העימות הנוכחי עם איראן, תפקידן המרכזי של מדינות המפרץ עבור אוקראינה התמצה בתיווך הדיפלומטי שהן סיפקו. סעודיה, איחוד האמירויות וקטר השתתפו במגעים הומניטריים, בחילופי שבויים ובערוצי קשר בין קייב למוסקבה, והיו מהיעילות ביותר בתחום. אך מאז תחילת התוקפנות האיראנית נגדן, המצב השתנה: תוך שבועות בודדים הן הפכו לצרכניות משמעותיות של שירותי ביטחון מצד אוקראינה.

הסיוע האוקראיני הראשוני [נשלח](#) אליהן תוך פחות משבועיים מאז פרוץ המלחמה. קייב שלחה לקטר, לאיחוד האמירויות ולסעודיה למעלה מ-200 מומחים בתחום ההגנה האווירית, וכן הציבה מומחים בבסיס אמריקני בירדן. משימתם, לפי הדיווחים, מתמקדת בהעברת ניסיון מבצעי: יירוט זול (ארטילריה קלה וכתב"מי יירוט), לוחמה אלקטרונית, קבוצות ניידות והגנה רב-שכבתית.

יש לציין שאוקראינה לא מהווה מענה בלעדי: מדינות המפרץ ממשיכות להישען גם על ארצות הברית, פקיסטן, טורקיה, סין ותעשיות מקומיות. יתרונה של קייב הוא נישתי אך חשוב – ניסיון עדכני וזמין בהתמודדות עם מתקפות כתב"מים המונויות.

בסוף מארס 2026, על רקע התקיפות האיראניות המתמשכות, ביקר הנשיא האוקראיני וולודימיר זלנסקי באיחוד האמירויות, בסעודיה, בקטר ובירדן. בעקבות המגעים, [הוכרזו](#) הבנות לשיתוף פעולה לעשר שנים בין אוקראינה לבין סעודיה, קטר ואיחוד האמירויות בתחומי הביטחון וההגנה. נראה שישנן גם [מדינות נוספות](#) שמעוניינות להצטרף. זאת, משום שאוקראינה מציעה סל יכולות קונקרטי: רחפני יירוט, לוחמה אלקטרונית, חיישנים, מכ"מים, מערכות תוכנה לניהול הגנה אווירית וכן ניסיון מבצעי של צוותי המומחים שנפרסו בשטח וכבר [מעורבים](#), לפחות לטענת זלנסקי, ביירוט האיומים האוויריים. מלבד כמה פרויקטים נקודתיים באירופה, שיתוף פעולה זה עם המפרציות מהווה דוגמה משמעותית ראשונה לאופן שבו אוקראינה מממשת את הפוטנציאל הצבאי-טכנולוגי החדש שלה כספקית פתרונות הגנה.

גם האינטרסים של אוקראינה ברורים. [בתמורה](#) לרכישת כתב"מי יירוט אוקראיניים, להכשרה ולאופטימיזציה של מערכי ההגנה האווירית, נבחנות אפשרויות להעברת רכיבי הגנה אווירית מיושנים או עודפים לאוקראינה, בנוסף להשקעות, ייצור ביטחוני משותף ושותפויות טכנולוגיות. תרומה נפרדת היא ההבנות על אספקת סולר מן המפרציות לאוקראינה למשך שנה, עד 700 אלף ליטר בחודש, שככל הנראה כבר [החלה](#) להתממש.

טורקיה וסוריה: ערוץ גישה לקונפיגורציה הסורית החדשה

ביקור זלנסקי באפריל [בטורקיה ובסוריה](#), כחלק מרצף פגישותיו באזור, מראה שהמדיניות המזרח-תיכונית של אוקראינה אינה נבנית רק דרך מונרכיות ערביות. טורקיה מהווה זה זמן רב ערוץ אזורי נפרד עבור קייב: היא סיפקה אמצעי לחימה, הייתה מעורבת בלוגיסטיקת הייצוא הימי בעידן של דומיננטיות רוסית בים השחור בשנות המלחמה הראשונות ואירחה משא ומתן ישיר בין אוקראינה לרוסיה. לאחר נפילת משטר אסד, המשאב הטורקי סייע לאוקראינה גם למסד מגעים רשמיים עם המשטר החדש בדמשק. במובן זה, טורקיה משמשת עבור אוקראינה לא רק שותפה אזורית, אלא גם מנגנון גישה לזירות שבהן משקלה העצמאי של קייב עדיין מוגבל.

בזירה הסורית, אוקראינה [קיימה](#) קשרים עם גורמים המתנגדים לאסד עוד לפני חילופי השלטון במדינה. המודיעין האוקראיני סייע בכטב"מים למטה HTS באידליב כבר ב-2024, ומקורות אוקראיניים אף דיווחו על [שיתוף פעולה](#) בין יחידות אוקראיניות לבין כוחות אופוזיציה נגד יעדים רוסיים בסוריה בחודשים שקדמו לנפילת המשטר. לאחר נפילת אסד, החלה אוקראינה להעביר ערוץ זה למסגרת רשמית (שר החוץ האוקראיני [ביקר](#) בדמשק עוד בסוף דצמבר 2024). באפריל 2026, כאמור, עלו המגעים לדרג מנהיגים, כאשר לאחר פגישה עם נשיא טורקיה רג'פ טאיפ ארדואן באיסטנבול, הגיע זלנסקי לדמשק ופגש את מקבילו אחמד א-שרע.

עבור קייב, סוריה חשובה כמרחב שבו העמדה הרוסית הקודמת הפכה לפחות יציבה וההנהגה החדשה זקוקה לשותפים, למזון, לשיקום ולמערכות ביטחון. אך השפעת אוקראינה עדיין מוגבלת: גם הממשל הסורי החדש מקיים קשרים עם מוסקבה, ורוסיה ממשיכה לחפש דרכים לשמר תפקיד שיורי במדינה, כולל בשאלת המתקנים הצבאיים. לפיכך, הקו האוקראיני בסוריה עדיין אינו מבוסס די, ויצריך המשך השקעה.

התעצמות יכולות הסיכול נגד הלוגיסטיקה הימית הרוסית

במקביל לדיפלומטיה ולייעוץ הביטחוני במזרח התיכון, אוקראינה מגבירה לחץ על האינטרסים המסחריים-אנרגטיים של רוסיה באזורים מרוחקים, לרבות במרחב הים התיכון. מדובר בניסיון עקבי לפגוע בצירים שדרכם מוסקבה מקבלת הכנסות, עוקפת סנקציות ומשמרת השפעה: אוניות, טשטוש מקורות המטען ותשתיות "צי הצללים". מאמץ זה מתבצע בשני ערוצים משלימים: פגיעה ישירה בנכסים רוסיים (כלי שיט) ולחץ דיפלומטי-משפטי על מדינות שלישיות, נמלים ובואנים המעורבים בשרשראות הסחר הללו.

בחודשים האחרונים הצטברו במרחב הים התיכון כמה אירועים המצביעים על הרחבת טווח הפעולה הקינטי של אוקראינה: בדצמבר 2025 [נפגעה](#) דרומית לכרתים המכלית Qendil; במארס 2026 [נפגעה](#) בקרבת לוב מכלית הגז Arctic Metagaz (שתיהן מזהות עם "צי הצללים" הרוסי); ובמאי 2026 [הודיעו](#) הרשויות ביוון על איתור כלי ימי בלתי מאויש מתוצרת אוקראינה שנשא חומר נפץ. חשיבות האירועים אינה רק במספרם, אלא בדפוסם המשתנה: לצד חבלות שנראו בעבר כפעולה באמצעות [מטענים שהוצמדו מראש](#) לדופן אוניות, מופיע כעת שימוש אפשרי בכלים ימיים בלתי מאוישים. דפוס כזה מחייב נקודת שיגור, תקשורת, תחזוקה וליווי מבצעי קרוב יותר לזירה.

אירועים אלה אינם מצביעים בהכרח על נוכחות ביטחונית אוקראינית ממוסדת במדינה מסוימת באזור. עם זאת, פעילות חוזרת במרחב גיאוגרפי כה רחב עשויה להעיד, בזהירות הנדרשת, על תשתית תומכת מינימלית ועל אפשרות שקייב מבססת ערוצי פעולה עם שחקנים מקומיים במרחב הים-תיכוני הצפון-אפריקאי.

השערה זו אינה נשענת רק על היגיון מבצעי. מאז 2022, הראתה אוקראינה נכונות לפעול נגד אינטרסים רוסיים גם מחוץ לזירת המלחמה הישירה, לרוב בסביבות עימות שבהן ישנם שחקנים מקומיים הנאבקים בגורמים פרו-רוסיים. [בסודאן](#), לדוגמה, פעלו האוקראינים לצד הכוחות המזוינים הרשמיים נגד גורמים הקשורים לכוח ואגנר התומך ב-RSF – כוחות סודאנים צבאיים למחצה הנלחמים במשטר; בסוריה, כפי שהוזכר, סייעה קייב ל-HTS באידיליב; ובלוב, החשובה במיוחד להבנת הפעילות בים התיכון, גורמים מקומיים דיווחו כי כוחות אוקראיניים [פעלו](#) במערב המדינה וכי התקיפה נגד Arctic Metagaz ב-3 במארס יצאה ממתקן צבאי בטרפולי. הטענות אינן מוכיחות בסיס אוקראיני ממוסד או שיתוף פעולה רשמי מצד מדינה מקומית, אך הן מחזקות את ההערכה שקייב בונה או בוחנת ערוצי פעולה עם שחקנים מקומיים באזור נגד נכסים רוסיים.

הרלוונטיות האוקראינית לישראל: כטב"מים, תבואה והפקטור הרוסי

עד כה, ישראל כמעט ולא התייחסה להתגברות המעורבות האוקראינית במרחב, אף כי הפוטנציאל (למידה מבצעית ומינורי מדיני) והסיכון (השלכות של המשך ייבוא בעייתי מרוסיה) הנובעים ממנה מצריכים השקעת קשב בסוגייה.

העובדה שישראל לא נכללה במסעו האזורי של זלנסקי מדגישה דווקא את הפער בין הרלוונטיות הגוברת של אוקראינה לבין חולשת הערוץ המדיני הישיר עמה – זלנסקי עצמו [הצביע בראיון לכלי תקשורת ישראלי על הבעיה](#) של היעדר קשר משמעותי עם ההנהגה המדינית בירושלים, וציון כי ישראל הייתה המדינה היחידה באזור שאליה לא הוזמן. בחודש מארס פורסם כי ראש ממשלת ישראל הביע עניין לשוחח עם נשיא אוקראינה, אך לבסוף השיחה לא התקיימה.

מבחינה צבאית, ישראל אכן מתמודדת טוב יותר ממדינות המפרץ עם איום כטב"מי שאחד ומחזיקה במערכת הגנה אווירית מפותחת יותר. אבל חשיבות שיתוף הפעולה עם אוקראינה אינה מסתכמת רק במאבק בכטב"מים אלה.

לישראל יש מה ללמוד במקומות שבהם הסביבה הטקטית משתנה במהירות. הדוגמה הבולטת ביותר היא לבנון. [העלייה](#) [החדה](#) בתקיפות רחפנים בשליטת סיב אופטי מצד חיזבאללה יוצרת סוג חדש של איום: כלים שאינם תלויים בתקשורת אלחוטית ולכן חסינים מפני לוחמה אלקטרונית. טכנולוגיה זו התעצבה בחזית הרוסית-אוקראינית. כרקע לכך יוזכר שוב הדיווח על כך שרוסיה [שקלה](#) (כנראה במהלך "שאגת הארי") להעביר לאיראן אלפי רחפנים מונחי סיב אופטי ולהכשיר מפעילים. אמנם, אין הוכחה שהתוכנית התממשה ושרחפנים אלה עשו דרכם עד חיזבאללה, אבל עצם הדיווח ממחיש את

פוטנציאל חיבוריות הזירות. לפיכך, ניסיונה של אוקראינה, שמפתחת מערכות אלה ומתמודדת איתן ברמה היום-יומית, עשוי להיות שימושי מאוד לישראל: גילוי, מיגון פיזי, פעילות מול הסיב והכשרה מהירה של יחידות.

למרות זאת, המגעים הביטחוניים בין ישראל לאוקראינה מאז 2022 נותרו מוגבלים: מוכרות מספר דוגמאות של אספקת מערכות לקייב (לכל הפחות גילוי ולוחמה אלקטרונית) ומעט מאוד עדויות לשיתופי פעולה ממוסדים בין חברות ביטחוניות. עד כה, לא זוהה מאמץ ישראלי פעיל להביא את הניסיון האוקראיני לצרכי למידה (בדומה למה שעשו המפרציות).

במקביל, אוקראינה מגבירה את אכיפת הסנקציות נגד מטענים רוסיים – לא רק באמצעות תקיפות פיזיות, אלא גם במאמצים דיפלומטיים נגד כניסת אוניות רוסיות לנמלים זרים. בחודשים האחרונים אירעו שתי תקריות פומביות מול ישראל סביב כניסה של כלי שיט לנמל חיפה, כאשר המטען שהביאו כלל תבואה שהוצאה (לפחות לטענת קייב) מן השטחים במזרח אוקראינה שנכבשו על ידי רוסיה. המקרה הראשון אירע כשהאונייה Abinsk פרקה מטען ב-15 באפריל למרות בקשת קייב למנוע זאת. המקרה השני אירע עם אונייה בשם Panormitis – אוקראינה ביקשה לעצור את הכלי ואת המטען כדי לקחת דגימות תבואה ולבדוק מסמכים, אך ישראל טענה כי בסיס הראיות אינו מספיק. לבסוף, ב-30 באפריל, נודע שהמטען לא נפרק בישראל בשל החלטת היבוא, ולא כהחלטה מדינית. במקביל, משרד החוץ המשיך לבקר את הצד האוקראיני על כשלים פרוצדורליים בהגשת הבקשה.

האירועים אף גררו את התייחסות האיחוד האירופי, שהביע דאגה מאפשרות של הפרת סנקציות נגד רוסיה על ידי ישראל. תוצאה נוספת ומוקדמת יותר הייתה פרסום תחקיר עיתונאי שהעלה כי ככל הנראה לא היו אלה האוניות היחידות שפרקו בישראל מטענים רוסיים בעייתיים במהלך שנות המלחמה באוקראינה.

יש לציין שאוקראינה פועלת בצורה זו לא רק מול ישראל, אלא גם מול מדינות נוספות במזרח התיכון. השיטה משקפת עלייה באסרטיביות הדיפלומטית האוקראינית: קייב אינה מבקשת עוד רק לקבל תמיכה, אלא מצפה משותפיה להחמיר את נהלי הסחר ואת בדיקות הייבוא כשמדובר ברוסיה. עבור ישראל, זוהי סוגיה רגישה: גם אם ירושלים אינה רוצה להפוך את השאלה האוקראינית למרכזית, הלחץ מאלץ אותה להגיב ולקבל החלטות. זאת, כאשר עליה להתחשב בשלושה משתנים: דרישות אוקראיניות, ביקורת אירופאית ומערכת היחסים עם רוסיה.

הערכת המדיניות האוקראינית ותחזית להמשך

המדיניות האוקראינית במזרח התיכון נמצאת בשלב שבין פריצת דרך דיפלומטית לבין מיסוד. המאמץ המדיני ניכר: ביקורים במדינות המפרץ, הסכמות עם איחוד האמירויות, סעודיה וקטר, קשר עם ירדן, קיום ערוץ סורי דרך טורקיה ולחץ דיפלומטי מול הלוגיסטיקה הרוסית. גם הרמה הפרקטית קיימת: מומחים אוקראינים פרוסים במדינות המפרץ להכשרה בהגנה אווירית ומתקיימים מגעים לשיתוף פעולה בייצור, אספקת דלק והשקעות בתחום טכנולוגיות יירוט. זאת, לצד הפעילות האנטי-רוסית הנמשכת – חבלות ימיות נגד כלי שיט מ"צי הצללים", ככל הנראה תוך התבססות מבצעית גוברת במרחב.

ההצלחה המרכזית של אוקראינה היא שינוי סטטוס: היא הפסיקה להיות רק אובייקט סיוע והופכת לסובייקט, בין אם של סיוע ובין אם של הפעלת לחץ. החולשה המרכזית של קייב בשלב הנוכחי היא היעדר מיסוד עמוק ותלות בדינמיקה בינלאומית רחבה יותר. הסכמי מסגרת עדיין אינם חוזי הגנה גדולים, משימות מומחים עדיין אינן מרכזי הכשרה קבועים ושיחות על ייצור משותף עדיין אינן קווי ייצור סדרתיים. גם הפעולות האנטי-רוסיות ולחץ הסנקציות נותרים נקודתיים: הם יוצרים עלויות למוסקבה ואי-נוחות פוליטית למדינות שלישיות, אך טרם קם מנגנון שיטתי לנטרול יכולות הסחר הרוסיות. בהינתן שינוי הפוקוס האזורי, מציאת פתרון ביטחוני-דיפלומטי מול איראן או החרפת המצב הכלכלי שיגרור מדינות להישען יותר על ההיצע הרוסי, חלק מהמנופים האוקראינים עלול להידלדל.

כעת צריכה אוקראינה לשאוף להישג מהיר, במיוחד מול המפרציות: נתונים ברורים על ביצועים מוצלחים של כלי ההגנה האוקראיניים וחתומה על חוזי שיתוף פעולה קונקרטיים. אם תראה תוצאות פרקטיות תוך חודשים ספורים, מעמדה של קייב באזור צפוי להתייבב, ואפקטיביות הלחץ על האינטרסים הרוסיים עשויה לעלות. עם זאת, אין לצפות למהפך במערכת היחסים של מדינות המפרץ או טורקיה עם רוסיה – אלה צפויות להמשיך במדיניות ביזור הסיכונים ולא סביר שיכוונו לצמצום ארוך-טווח של היחסים עם מוסקבה בתנאי אי-וודאות גיאופוליטית מתרחבת.

מסקנות והמלצות לישראל

ישראל צריכה להתרגל לכך שאוקראינה הופכת לשחקן בולט יותר במרחב המדיני והאופרטיבי של המזרח התיכון. היא אינה תחליף לשותפים אזוריים, אך היא מקור לניסיון ייחודי שכבר מבוקש במדינות המפרץ ועשוי להיות שימושי גם לישראל. ירושלים צריכה לבחון את אוקראינה כשותפה ללמידה ושיפור בתחומים הטכנו-מבצעיים, וביניהם רחפנים הנשלטים בסיב אופטי, יירוט זול, לוחמת כטב"מים ומיצוי יכולות ימיות בלתי מאוישות.

את הקשר יש לבנות בזהירות, אך האינרציה הנוכחית של התעלמות בפועל מן הגורם האוקראיני הופכת לפחות ופחות רציונלית. מדיניות של "לא לראות ולא להיגרר" עלולה להוביל לאובדן הזדמנויות – למשל בהסתגלות מהירה של יחידות לאיומי רחפנים – ולנזק ישיר, אם ישראל תיתפס בעיני קואליציית הסנקציות הפרו-אוקראינית כחוליה חלשה בסחר במטענים רוסיים.

אין צורך להפוך את המדיניות מול אוקראינה לשותפות פומבית מעמיקה – ניתן למסגר זאת באמצעות מנגנוני חילופי מידע מקצועיים סגורים – הן בהקשרי למידה מאיומים בלתי מאוישים והן בהקשרי שיח בין-משרדי אפקטיבי סביב סוגיות מטענים בעייתיים שמקורם רוסי. מקרי Abinsk ו-Panormitis הראו כי היעדר נוהל יכול במהירות להפוך אירוע מסחרי למשבר פוליטי עם אוקראינה, ואפשר שגם עם שותפים אירופיים.

בנוסף, על ישראל לעקוב אחר הרחבת הפעילות האוקראינית נגד כלי שיט ונכסים רוסיים בים התיכון. זאת, בשל סיכוני לוואי אפשריים לנתיבי שיט, ביטוח ימי, אינטרסים מסחריים ישראלים ותובנות מבצעיות עבור חיל הים.

הקו המסכם עבור ישראל צריך להיות פרגמטי: להפיק לקחים מעשיים, לצמצם אזורי חיכוך בלתי נחוצים ולקיים עם קייב דיאלוג מדויק, מקצועי ופחות תגובתי.

עורכי הסדרה: ענת קורץ, רינת חרש ואלדד שביט.